

Uued töötægijad seati ametisse

12. aprilli jumalateenistusel õnnistati ametisse kolm uut võõrmündrit ja kiriku ehituseks loodud sihtasutuse uus juhataja.

Uute võõrmündritena seati ametisse Raul Ertmann, Aimur Laidmets ja Malte Neubarth. Sihtasutuse juhataja ametisse seati Silvia Laidmets.

Sihtasutuse juhataja ülesanne on edendada meie kiriku ehitustööd ja viia läbi sellega seotud hankeid, aidata kirikut korras hoida, kutsuda siia külalisi ja tutvustada neile kirikut, korraldada kontserte ja valmistada kirikut ette jumalateenistuste paigaks.

Võõrmündri ülesanne on aidata jumalateenistust ette valmistada ja seda läbi viia, helistada kiriku kelli, valmistada altar ristimise ja armulaua jaoks, süüdata ja kustutada küünlad, võtta vastu jumalateenistusele tulijaid ja neid saata teele, korraldada korjanduse läbiviimist ja hoida kirikus korda.

Uued töötægijad koos koguduse õpetajate ja seniste võõrmündritega.
Ees vasakult: Fred Raju, Kristjan Luhamets, Silvia Leiaru ja Joel Luhamets.
Taga vasakult: Uudo Pragi, Malte Neubarth (taga), Maksim Tubin (ees), Raul Ertmann, Aimur Laidmets, Rein Toomla, Ago Pärtelpoeg, Peeter Laarin, Rein Aviste (ees), Andres Elias (taga) ja Kalle Kepler.

Tiit Salumäe ja Joel Luhamets ordineeriti piiskopi ametisse

Jüripäeval, 23. aprillil pühitseti Tallinna toomkirikus piiskopiks õpetajad Joel Luhamets ja Tiit Salumäe.

Pühitsejaks oli EELK peapiiskop Urmas Viilma, kaaspühitsejateks peapiiskop emeeritus Andres Pöder ja piiskop Einar Soone. Assisteerisid Soome Evangeelse Luterliku Kiriku piiskop emeeritus dr Juha Pihkala, Läti Evangeelse Luterliku Kiriku piiskop Pāvils Brūvers, Ingeri Evangeelse Luterliku Kiriku piiskop Aarre Kuukauppi ja Inglismaa Kiriku piiskop dr Brian Castle.

Pühitsetud piiskopid seatakse ametisse kunagistesse piiskopilinnadesse – Tiit Salumäe 1. mail Haapsallu ja Joel Luhamets 25. mail Tartusse.

Heljut Kapral: Jumal on

19. juunil saab 92-aastaseks Heljut Kapral, kes on pika elu käinud koos Jumalaga. Nüüdki on ta Tartu Pauluse kirikus jumalateenistustel iganädalane osaline.

Rääkige palun alustuseks oma perekonnast, kust te pärit olete?

Sündisin 19. juunil 1923. aastal Tallinna keskhaiglas. Meie perekond elas Pelgulinnas. Nii et olin Pelgulinna poiss. Mul on ka õde. Isa oli raudteelane. Naised olid sel ajal kodused, nii ka minu ema. Siin ja seal ta muidugi aitas käis. Ema oli pärit Kiltsi kandist ja isa poolt sugulased Haljala kihelkonnast. Ema oli pärit usklikust perest ja sai varakult usklikuks, isa samuti. Nii et kogu meie pere oli usklik. Mind ristiti Kaarli kirikus. Pühapäevakoolis käisin Luise tänaval Karmeli evangeeliumi kristlaste vabakoguduses. Seal oli väga toredaid ja kõrgelt haritud inimesi. Siis hiljem käisime Peeteli koguduses Pelgulinnas. Olid väga toredad ajad. Kuna ema sai Karmelis usklikuks, siis käisime rohkem seal.

Kuna vanaisa ja vanaema maja oli väga vana, lausa sisselangemise olukorras ja vanemad otsustasid, et tuleb neile uus maja ehitada, kolisime perega maale Kiltsi. Tallinna korter jäi meil alles ja kuna mu isa töötas raudteel materjalide jaotajana, siis oli tal lihtne meile nädalalõpuks mõne rongiga appi sõita. Õde lõpetas keskkooli ära ja siis abiellus. Tal on lapsed, lapselapsed ja lapse-lapselapsed.

Kuidas te usklikuks saite?

See toimus juba nooruses Tallinnas, Karmeli koguduses. Oli jutlustaja Peeter Sink ja tema abikaasa, helilooja ja muusik Marje Sink. Kuna ma õppisin Konservatooriumis, siis palus Marje mul paar korda Karmelis koore juhataja. Ja koos Marjega käisime teistes kirikutes ka musitseerimas. Mina mängisin flööti. Kord läksime Marjega Tallinna vennastekoguduse palvelasse ja seal ma tegin selle suure usuotsuse. Pärast jumalateenistust, selle lõpus, kutsuti eestpalvele ja ma läksin ka ja palusin oma elu Jeesuse kätte. Huvitav tunnistus tuli sellega seoses veel meelde. Nimelt oli mu emal usklik

vanaisa Toomas, kes teda väga armastas ja teda mitmele poole kaasa võttis. Mu ema oli siis 7-aastane ja vanaisa võttis ta metsa marjule kaasa ja nad korjasid mustikaid. Kui marjad olid metsas korjatud siis järsku vanaisa põlvitas ja pani käed mu ema pea peale ja õnnistas poeglast, kes temale saab sündima siis, kui Eesti on juba vaba! Aga see palve toimus 1898. aastal, seega sügaval tsaariajal. Eesti riigi sünnini oli aega veel 20 aastat ja minu sünnini 25 aastat. Ema abiellus esimese maailmasõja ajal ja hakkas ka laps sündima, aga ema mõtles, et Eesti ei ole ju veel vaba. Aga sündiski tütar ja mina sündisin 1923. aastal, kui Eesti oligi juba vaba. Nii täitus see minu vanavanaisa Jumala Vaimust juhitud palve.

Mida ja kus te õppinud olete?

Astusin Pelgulinna kooli ja lõpetasin seal algkooli. Seejärel asusin õppima vastloodud Tallinna riiklikus inglise kolledžis, kus näiteks laulmisõpetajaks oli tulevane laulutaat Gustav Ernesaks. Tema andis mulle 1938. a kevadel kätte flöödi ja käskis sügiseks flöödimäng selgeks õppida. Seda ma ka tegin ja järgmisel aastal astusin juba Tallinna Konservatooriumisse flööti õppima.

Nüüd õppisin kahes koolis korraga. Aga juba 7-aastasena oli mul olnud igatsus minna õppima arstiteadust ja pärast gümnaasiumi lõpetamist saksa ajal see võimalus mul ka avanes. Minu flöödiõpetaja Evald Baumer mängis saksa ajal politseipataljoni orkestris, kuhu kutsus ka mind öeldes, et „milleks minna rindele?“ 1943. aasta maist olin seal juba pillimees ja sain sõjaväelase mundri ja pajuki, mis oli tavainimese omast tunduvalt suurem.

Kuidas nõukogude okupatsioon teid puudutas?

1941. aastal lasti põhja palju laevu, mis evakueerusid pealetungivate saksa vägede eest. Põhja lasti ka see laev, kus oli peal minu isa. Ta uppus.

1945. aastal olin arstiteaduskonna üliõpilane ning kuna olime mänginud saksa ajal politseiorkestris „valesid viise“ siis arreteeriti kõik meie orkestris mänginud pillimehed. Minuni jõudis järg 14. juuni 1945 südaööl, mil NKVD mulle korterisse järgi tuli ja Riia ning Pälsoni (Pepleri) tänava nurgal olevasse julgeoleku hoonesse viis. Sealt kostis avatud akendest valju raadiomuusikat, mis pidi summutama inimeste peksmist

kogu mu elu ustav olnud

ja nende karjeid. Mu südamest tõusis Jumala poole palve „Isa, Sina tead, Sina näed, ainult Sinule loodan!“ Seal keldris pisteti mind trepialusesse kuuri. Tuli meelde Piiblist Iobi lugu. Ka temal oli jäänud vaid Jumal, kes kõik need kannatused mitmekordseks õnnistuseks lõpuks muutis. Seejärel viidi mind Tallinnasse Pagari tänava keldrisse, kus kõrvalkongis oli olümpiavõitja Kristjan Palusalu, sealt edasi Patarei vanglasse. Edasi viidi meid, 11 endise orkestri pillimeest „kohtu“ st. Tallinna garnisoni sõjatribunali ette, kus mõisteti mulle riigireetmise eest 10 aastat vangilaagrit ning lisaks 5 aastat asumist.

Vangistuses olin poolteist aastat metsatöödel. Töö oli väga raske, kuna süüa anti väga vähe ja õlgadel pidime palke metsast välja kandma. Kuid Jumala arm ja õnnistus oli see, et mulle „sattus“ paarimeheks elukutseline metsatöölaine. Oli väga oluline, kui palju päevanormi täita suutsid. Päevane toidunorm, mis hommikul kätte anti, oli 300 grammi leiba ja 100 grammi putru inimese kohta. Kuid kui paar suutis täita 120% päevanormist, siis tõusis leivanorm juba 700 grammini.

Mäletan, et esimesel jõuluõhtul laagris, 1945. aastal õnnestus ühel vangil kasuka hõlma all väike kuuseke barakki tuua ja ühel oli isegi küünal, mille kuusele kinnitasime ning Mustvee kooliõpetaja Luming viis läbi jõuluõhtu jumalateenistuse. Enamusel meestel olid pisarad silmis. Pärast jutlust laulsime „Püha ööd“ kui äkki baraki uks lahti rebiti ja ukselt käratas vangivalvur „mis siin toimub“, endal meetripikkune kaigas käes. Meie aga laulsime edasi laskmata end häirida kuigi selline tegevus oli rangelt keelatud. Meie silme all hakkas too käre mees aga „sulama“ ja võttis läki-läki peast ja istus ka nari servale kuulama. Laulsime veel paar laulu ja siis oli lõpupalve.

1947.a suvel sain korralduse asuda tööle laagri haigla öövalve velskrina, kuna eelmine velsker vabanes. Pidin ka hommikuti kõõki kontrollima ning sain nüüdsest kõhu lõpuks korralikult täis süüa. See oli taas Jumala arm. 1949. aastal viidi mind järgmisesse laagrisse, kus töötasin vangina juba 500-kohalises laagrite keskaiglas.

25. mail 1954 sain laagriülemalt tõendi, et olen vaba ja võin kodumaale tagasi sõita. Jumal oli nende 9 aasta jooksul seal vangilaagrites saanud mulle palju suuremaks ja lähedasemaks. Eestisse jõudes soovisin jätkata õpinguid Tartu ülikooli arstiteaduskonnas. Paraku selgusid uued takistused. Nimelt olid mu saksa ajal tehtud gümnaasiumi lõpueksamid kehtetud. Sellega seoses ka ülikooli sisseastumis- ja muud eksamid. Kirjutasin seepeale kirja NSVL ülemnõukogu presiidiumi esimehele Vorošilovile. Paari nädala pärast sain eitava vastuse. Pidin sooritama poole aastaga 19 eksamit, et keskkooli taas lõpetada. Ka ülikooli sisseastumiseksamid läksid hästi korda. Huvitav oli, et mitmetes loengutes teadsin juba ette, mida õppejõud nüüd rääkima hakkab, kuna olin Siberis saanud aastatepikkuse praktika haigete ravimisel. Seetõttu teadsin ka mitmetele küsimustele vastuseid.

Millal ja kuidas te oma abikaasaga tuttavaks saite?

Võib öelda, et tänu vangipõlvele. Kui ma vabaks sain, ei olnud mul luba elada vabariikliku alluvusega linnades (Tallinnas, Tartus, Narvas ja Pärnus). Sain siis minna elama Tapale, kuna seal oli haigla ja meditsiinilisele personalile abi vajalik. Mu tulevane abikaasa Vaike töötas seal nina-kurgu-kõrvaarstina juba ees. Teda oli pärast ülikooli lõpetamist sinna tööle suunatud. Ma käisin nädalavahetustel Tallinnas, peamiselt Oleviste kirikus. Ja ühel õhtul nägin ma Vaiket ka Oleviste kirikus. Ma ei teadnudki, et tema ka seal käib ja siis sõitsime öise rongiga Tapale koos tagasi ning jutuajamiseks oli tükk aega. Ja sealt hakkas peale meie tutvus. Tema oli pärit samuti kristlikust, luterlikust perekonnast Hiiumaalt. Abiellusime poolteist aastat hiljem 1957. aasta jaanuaris ja 8. oktoobril 1957 sündisid meile kaksikud tütre Tiina ja Maris. Rõõm oli suur. Ülikooli lõpetasin samuti Tapal töötades. Siis ehitati Tallinnasse Järvele raudteehaigla ja kuna abikaasa opereeris lapsi, kutsuti ta sinna tööle. Mina jäin esialgu Tapale, aga varsti kutsuti ka mind sinna Järvele. Tallinnas sündis meile ka kolmas tütar Siiri. Edasi läks mu töö Meremeeste

haiglas. Nimelt mu endine Tapa haigla peaarst sai koha Meremeeste haiglasse, kus ta töötas peaarstina ning kutsus ka mind sinna tööle. Hulk aastaid töötasin peaarsti asetäitjana. Mis komparteisse puutub, siis Tapal töötades kutsuti küll algul parteisse, kuid selle haigla juht kaitses mind ja selle teemaga mind pärast enam ei kimbutatud, ka Tallinnas enam mitte. Kirikus käisime Tallinna Jaanis. Lapsed käisid Oleviste kirikus ja seal nad ka kõik usklikuks said. Lapsed õppisid meil kõik Konservatooriumis. Tiina abiellus Joel Luhametsaga, Maris Enno Lendiga ja Siiri Andres Rebasega.

Mina töötasin üsna kaua, kuni 78 eluaastani. Enne pensionile minekut töötasin veel Tallinna linnavalitsuses peaspetsialistina. Abikaasa kutsuti siit ajast igavikku 2002. aastal. Meil oli ilus ja õnnelik ühine elu. Nüüd on mul 12 lapselast ning hetkel 2 lapse-lapse-last.

Millisest suuremast palvevastusest sooviksite meile rääkida?

Kui olin pärast Siberit ja kümneid eksameid taas ülikooli arstiteaduskonda vastu võetud ja väga hea õppeedukusega IV kursusele jõudnud, hakkas arstiteaduskonna parteisekretär ja sõjalise kateedri õppejõud Metšetin mind mu usu pärast kimbutama. Tolleaegses ateistlikus riigis ju teadupärast usklikud inimesed kõrgharidust tegelikult saada ei tohtinud. Ta kutsus mind välja religiooni teemal vestlemiseks. Pöörasin vestluse dialektilise materialismi raamidesse, millega ta ei hiilunud ja nii ei olnud sellel jutul tulemusi. Siis tegi ta teaduskonna dekaanile professor Linkbergile ettepaneku leida mingi põhjus mu eksmatrikuleerimiseks. Dekaan aga vastas, et ma ei saa seda teha, kuna ta õppetulemused on eeskujulikud, tal on kõik viied ja ta pilt on üleval kogu ülikooli autahvlil. Siis valmistas Metšetin ette minu välja-viskamise vormistamise seoses ajaloolise materialismi eksamiga, mille pidin niikuinii sooritama teisele venelasele, ranguse poolest tuntud Makarovile. Ma ei muretsenud mitte niivõrd enda kui just oma perekonna pärast. Olin ju abielus ja meil oli juba kaks väikest last. Palvetasin ja tuupisin seda ainet ja taas palvetasin selle olukorra pärast.

Saabus kokkulepitud päev ja kellaaeg,

mil pidin ühiselamus õhtul kell 18 ootama, et Metšetini kutse peale kohe tema „komisjoni“ ette ilmuda. Kell sai 18, aga kutset ei tulnud. Ootasin. Kell sai 19. Ei midagi. Kell 20, sai 21, sai 22. Kutset ei tulnudki. Alles järgmisel päeval sain teada, et „komisjon“ oli küll koos, aga just siis, kui Metšetin minu väljaviskamise küsimuse üles võttis, löid talle kohe nii kõvad valud kõhtu sisse, et ta valudes ja surmahirmus karjuma hakkas. Kutsuti kohe seesama meie dekaan prof. Linkberg, kes diagnoosis tal ägeda pimesoolepõletiku ning ta viidi Toomemäele haiglasse, kus teda koheselt opereeriti. Komisjoni istung sellega ka lõppes. Järgmisel päeval käis Makarov nähtavasti teda

haiglas vaatamas ja küsimas, et mida siis minuga edasi teha. Metšetin palus mind rahule jätta ja eksamilt läbi lasta, kuna tema suhtumine oli minusse üleöö muutunud. Makarovi eksami sain pooleteisestunnise ettevalmistusaja järel eksamiruumis, kus teda kohal ei olnud, ilma ühegi temapoolse küsimuseta nelja. Metšetin sai nädala pärast haiglast koju ja kahe nädala pärast oli taas tööl. Kuid temaga oli juhtunud üks huvitav asi. Nimelt oli ta pärast seda lugu kõige sõbralikumalt minusse suhtuv õppejõud. Ilmselt sai ta siis aru, et küllap see Jumal siiski tõesti olemas on ja mind kaitseb. Igatahes kui kord tema sõjalise aine eksam tuli, siis võttis ta minult lihtsalt õpinguraamatu ja

kirjutas sinna sõnagi lausumata hindeks „5“ sisse. Ja edaspidigi püüdis ta mulle igati head teha. Nii imeliselt vastas Jumal mu palvetele. Võisin Tartus Kolgata koguduses käia ja keegi enam mingeid takistusi ei teinud. Tuntud Oleviste koguduse pastori ja ühe eesti baptistide juhi Osavald Tärge tütar käis seal ja hulk üliõpilasi veel.

Milline on teie lemmik kirjakoht?

Oi, neid on palju! Praegu on Apostel Pauluse kirjast Roomlastele 8. peatüki 31. salm: „*Kui Jumal on meie poolt, kes saab olla meie vastu?*“

Küsimusi esitas Fred Raju

Jumalateenistused

- 10. mai** kell 10. Emadepäev.
kell 12, laste ja perede jumalateenistus.
- 14. mai** kell 10. Taevaminemispüha.
- 17. mai** kell 10. Leeripüha.
- 24. mai** kell 10. Nelipüha.
- 25. mai** kell 12. Teine Nelipüha.
Piiskop Joel Luhametsa ametiseseadmine.
- 31. mai** kell 10. Kolmainupüha.
- 7. juuni** kell 10.
Pühapäevaste jumalateenistuste ajal on kirikus avatud lastele **mängutuba**. Sissepääs altariist paremal asuva ukse kaudu.

Koguduse elu nädala sees...

- Selle kevade viimane **piiblitund** on kolmapäeval, 6. mail kell 17.00.
- Taizé palvused** neljapäeviti 17.30.
- Noorteõhtud** reedeti kell 19.00.
- Pühapäevakool** on 2. ja 9. mail.
Uut hooaega alustab pühapäevakool jumalateenistusega 27. septembril.
- Kirikute öö**. Reedel, 29. mail on Tartu linna kirikud avatud kella kuuest õhtul südaööni. Pauluse kirikus on palvused algustega kell 19, 20, 21, 22 ja 23.
- Raamatupood** on avatud E-R 10-18, L 10-14 ja P 11.30-12.00.
- Supiköök** on avatud E-R 11-13 ja L 10-12:30

Kontserdid:

- P. 10. mail kell 14.00 laulavad Tartu noortekoor ja Tartu Miina Härma Gümnaasiumi neidude koor.
- P. 31. mail kell 19.00 heategevus-kontsert lastekodu Käopesa toetuseks.
- Piibliringid:**
- E. 4. mai kell 18.00 (Liive)
N. 7. mai kell 18.00 (Aino)
N. 7. mai kell 18.30 (Katrín)
P. 10. mai kell 11.45 (Juta)
E. 11. mai kell 18.00 (Liive)
E. 18. mai kell 18.00 (Liive)
E. 25. mai kell 18.00 (Liive)
E. 1. juuni kell 18.00 (Liive)

100 aastat tagasi pandi Pauluse kirikule nurgakivi

Pühapäeval 31. mail (13. juunil) 1915 oli Pauluse kiriku pidulik nurgakivi panemine. Ilm, mis lõuna paiku päris vihmaseks ähvardas minna, pööras piduliku toimetuse ajaks selgeks ja nii kogunes inimesi rohkesti, Postimehe sõnul aias ja tänaval kokku üle 3000.

Kella kolmest tulid vaimulikud Maarja kirikust uue kiriku ehitusplatsile. Rongkäigus tulid Tartu praost ja Äksi õpetaja Leberecht Greinert, Tartu Pauluse õpetaja Arnold Habicht, Tartu Peetri õpetaja Wilhelm Eisenschmidt, Viljandi praost ja Tarvastu õpetaja Mihkel Jürmann, Tartu Peetri õpetaja Arnold

Laur, Nõo õpetaja Martin Lipp, Kursi õpetaja Gustav Punga, Võru praost ja Kambja õpetaja Friedrich Ederberg, endine Haljala õpetaja Konstantin Willingen, Põltsamaa õpetaja Johannes Rennit, Riia Jakobi õpetaja Theodor Tallmeister, Tartu praostkonna vikaarõpetaja Hermann Neppert ja Maarja-Magdaleena õpetaja Hans Walther.

Avakõne pidas praost Greinert (Js 28,16). Õpetaja Habicht tervitas ja luges ette dokumendid, mis vaskkarpi asetati. Dokumendid müüriti altari parempoolse alusseina sisse.

Jutluse pidas õpetaja Rennit (1Kr 3,11),

seejärel kõneles praost Jürmann (Ilm 21,3). Pauluse kogudust tervitasid õpetaja Eisenschmidt Peetri koguduse ja Põhja-Liivimaa abikassa poolt, prof K. Girgenson usuteaduskonna ja ülikooli kiriku poolt, F. Ederberg Võru ja M. Jürmann Viljandi praostkonna poolt, Tallmeister Riia eesti koguduse poolt. Tartu praostkonna koguduste poolt ütles tervituse Kursi õpetaja G. Punga. Ta luges ette kirja teel saabunud tervitused Riia, Moskvast ja mujalt.

Palve pidas Martin Lipp, koori juhataas Juhan Aavik. Talitus kestis kokku neli tundi ja lõppes kell seitse õhtul.